

Přílohy

Příloha č. 1: Rozhovory s představiteli jednotlivých typů zařízení pro výkon ústavní výchovy

Pro doplnění informací získaných od pracovníků vykonávajících sociálně-právní ochranu dětí na jednotlivých úřadech obcí s rozšířenou působností v rámci celé České republiky, byly dále provedeny rozhovory s představiteli různých typů zařízení pro výkon ústavní výchovy v České republice. Jednalo se o jeden dětský diagnostický ústav, jeden dětský domov se školou, jeden dětský domov a jeden kojenecký ústav. V rámci rozhovoru byly zjišťovány odpovědi na níže položené otázky. Získané odpovědi nebyly vyhodnocovány ani analyzovány, byly zde zařazeny pro ucelený pohled na současný systém péče o ohrožené děti, neboť se jedná o zařízení spadající pod jiné rezorty, než orgány sociálně-právní ochrany dětí, přičemž získaná stanoviska potvrzují informace získané dotazníkovým šetřením od sociálních pracovníků na úřadech obcí s rozšířenou působností.

1. Kolik dětí máte ve Vašem zařízení?

Dětský diagnostický ústav

Jsme dětský diagnostický ústav, který byl zřízen jako příspěvková organizace Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR dnem 1. září 1991.

DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ je v souladu se Zákonem o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních (zákon č.109/2002 Sb.) koedukovaným internátním školským zařízením pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a školským zařízením pro preventivně výchovnou péči s danou územní působností.

Oddělení dlouhodobé péče (ODP) zmiňuje § 8, ods. (2) zákona č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

ODP je umístěno v přístavbě DDÚ, jehož provoz byl zahájen v říjnu 2007. NEJSME malý diagnostický ústav, ale dobré jméno, myslím, máme.

Kapacita našeho zařízení je 50 dětí (DDÚ + oddělení prodloužené péče celkem), která není vždy naplněna. Nejvíce dětí přijímáme v předvánočním období a před letními prázdninami. Nejméně dětí bývá v zařízení v měsíci září. V současné době je zde umístěno 38 dětí. Jedná se o 22 chlapců a 16 dívek. V oddělení prodloužené péče máme kapacitu 12 dětí, přičemž v současné době jich je zde umístěno 10.

Dětský domov se školou

Kapacita našeho zařízení 48 dětí. V současné době zde máme asi 45 dětí. Z toho jsou dvě skupiny děvčat (14), zbytek jsou chlapci.

Dětský domov

V současné době zde máme umístěno 53 dětí. Z toho je 21 dívek a 32 chlapců. Kapacita zařízení je 56.

Kojenecký ústav

Naše zařízení je kojenecký ústav a také zde máme vytvořeno zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Momentálně máme v zařízení asi 110 dětí. Z toho je jich 22 v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a 88 v kojeneckém ústavu.

2. Jaké je jejich věkové složení?

Dětský diagnostický ústav

Dětský diagnostický ústav přijímá děti podle § 2 odst.3, 4 a 5 a § 7 odst. 1 zákona č.109/2002 Sb. Do diagnostického ústavu jsou umisťovány děti ve věku od 3 let do ukončení povinné školní docházky.

Dětský domov se školou

V zákoně je stanoveno, že do tohoto typu zařízení jsou „zpravidla“ umisťovány děti ve věku 6-15let. Nikdo však striktně tyto hranice nekontroluje. V současné době zde máme nejmladší dítě narozené v roce 2002, což považujeme za extrémně nízký věk v našem zařízení. Výjimečně zde jsou děti na prodloužené péči např. do doby, než dostudují. Může to být do 19 let, ale až třeba do 23 let. V takovém případě zde děti setrvávají na základě písemné dohody.

Dětský domov

Standardně do zařízení přijímáme děti ve věku od tří do 26 let. Momentálně zde máme nejmladší dítě, kterému jsou čtyři roky, a asi deset dětí navštěvuje dosud mateřskou školu. Starších dětí 18 let zde máme 4. Jsou zde umístěny na základě dohody s ředitelem zařízení – prodloužení pobytu.

Kojenecký ústav

Naše zařízení je zdravotnické zařízení a je určeno pro děti od 0 do 3 let věku.

3. Jak dlouho ve Vašem zařízení děti pobývají?

Dětský diagnostický ústav

Pobyt dítěte trvá zpravidla 8 týdnů. Na základě výsledků komplexního vyšetření a zdravotního stavu je poté dítě umístěno do školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy svého územního obvodu, a to dle jeho specifických výchovných a vzdělávacích potřeb a volné kapacity těchto zařízení. V odůvodněných případech může být dítě umístěno do zařízení v územním obvodu jiného diagnostického ústavu. Toto lze však uskutečnit až po předchozí domluvě s diagnostickým ústavem, v jehož územním obvodu se zařízení nachází.

Děti umístěné s nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovou nebo na základě předběžného opatření jsou v plném přímém zaopatření organizace.

Dětský domov se školou

Mohu říct, že průměrně zde děti pobývají 2 roky, je to však velmi individuální. Některé dítě zde stráví 6 měsíců a některé 5 let. Některé dítě přijde do našeho zařízení na základě předběžného opatření, v průběhu krátké doby se situace v rodině stabilizuje a dítě jde domů např. po měsíci. Rozsudkem nařízená ústavní výchova se ruší málokdy, většinou zde děti zůstávají do 15 let.

Dětský domov

Je velmi individuální, jak dlouho děti pobývají v našem zařízení. Někdy se vrátí do původní rodiny nebo se najdou vhodní pěstouni. Průměrně děti v našem zařízení setrvávají 10-12 let.

Kojenecký ústav

Bohužel, statistiku tohoto druhu nemáme k dispozici, i když by to bylo zajímavé. Doba pobytu je opět velmi individuální. Děti s bezproblémovou anamnézou odcházejí samozřejmě do NRP dříve. Až do mezinárodního osvojení se dostávají většinou děti romské.

4. Jak daleko bydlí rodiče nezletilých dětí? (respektují DDÚ umístění dětí v rámci kraje?)

Dětský diagnostický ústav

Děti umístěné v našem zařízení jsou z našeho kraje. Velmi výjimečně se stane, že jsou zde umístěny děti z kraje jiného. To se může stát v případě, že se zde rodina

zdržovala a došlo k situaci, že děti musely být z rodiny odebrány. Děti je možné později přemístit do dětského domova v rámci kraje dle místa jejich trvalého pobytu ve spolupráci s příslušným diagnostickým ústavem a s ohledem na zájem dítěte. Momentálně zde máme takto umístěné 2 děti, které mají trvalé bydliště ve Varnsdorfu, což je asi 150km a již jednáme o jejich přemístění. Ještě jedna výjimka se zde vyskytuje, pod náš diagnostický ústav spadá Dětský domov Semily, který by měl patřit pod Diagnostický ústav v Liberci.

Dětský domov se školou

Dětský diagnostický ústav dodržuje umístění dětí v rámci kraje, kde má dítě trvalé bydliště, ale respektuje také umístění dítěte co nejbližší rodině. Může se ale stát, že mají zařízení v kraji obsazená, pak je dítě umístěno mimo svůj kraj, nebo rodiče měli původně trvalé bydliště v jiném kraji a v době umístění dítěte se skutečně zdržovala rodina jinde. DDÚ respektuje tedy umístění dítěte co nejbližší rodině. Máme tady chlapce, který měl původně trvalé bydliště v Ostravě, ale rodiče bydlí v současné době v Kadani, což deklaruje umístění dítěte co nejbližší rodině.

Dětský domov

V současné době diagnostické ústavy respektují umístění dítěte v rámci kraje. Existují ale výjimky. Měli jsme zde např. chlapce z Valašských Klobouků, který si přál být umístěn daleko od rodiny. V místě bydliště páchal trestnou činnost a i v jeho rodině se vyskytovalo patologické chování. Takže diagnostický ústav vyhověl jeho přání.

Kojenecký ústav

Děti, které jsou umístěny v našem zařízení, mají trvalý pobyt na území našeho kraje. Tzn., že respektujeme, aby děti byly umístěny co nejbližší rodině. Někdy se stane, že matka, která je trvale přihlášená k trvalému pobytu v našem kraji, se fakticky zdržuje v Českých Budějovicích, kde i porodí, ale dítě je přemístěno do našeho zařízení, neboť sem dle trvalého pobytu patří. Nebo se stane, že zde máme dítě, o němž později zjistíme, že má trvalý pobyt např. na území Prahy. Podle momentální situace dítě buď přemístíme do Prahy, pokud však máme kapacitu, ponecháme jej v našem zařízení. Také záleží na tom, zda lze předpokládat návrat do biologické rodiny a rodiče dítě v zařízení navštěvují. Někdy zde máme i dítě, které je občanem Slovenské republiky a pro něj si pak, v rámci repatriačního řízení, přijede slovenská strana. Děti do tří let nemusejí procházet diagnostickým ústavem. Pokud od nás dítě odchází do dětského domova, vyhledáme takový DD, který je nejbližší rodině, nebo jsou v DD

umístění sourozenci. Poté žádáme DDÚ o souhlas s přemístěním dítěte právě do tohoto DD. V případě, že jde o zachování sourozeneckých vazeb, či možnost kontaktu s rodinou a kapacita DD přijetí dítěte umožňuje. DDÚ vychází těmto žádostem vstříc.

5. Projevují rodiče o děti po celou dobu pobytu v zařízení zájem?

Dětský diagnostický ústav

Zpravidla ano. Vždy je součástí přijímacího řízení i pohovor s rodiči. Psychologové je zvou k tomuto vstupnímu pohovoru. Často se stane, že rodiče zjistí, že jejich děti jsou dobře zajištěné a přestanou je navštěvovat. Někteří rodiče volají i v týdnu a domlouvají si návštěvu mimo návštěvní den (neděle) v pracovní dny. Každý den ve večerních hodinách mohou rodiče, příbuzní i známí dětí, telefonovat na mobilní telefon a se svými dětmi mluvit. Psycholožky zajišťují kontakt dětí s rodinou také prostřednictvím telefonu, zpravidla má dítě možnost kontaktovat svou rodinu 1x týdně. Další možnost kontaktu s rodinou je prostřednictvím internetu.

Dětský domov se školou

Rodiče o děti většinou zájem projevují. Někdy na naší iniciativu, ale ze 70% je zájem o děti od samotných rodičů. Děti jezdí běžně domů na návštěvy. Jsou to totiž děti převážně z průměrných až nadprůměrných rodin, kde jsou porušeny sociální vazby. Letos končí v našem zařízení 19 dětí a jdou zpět do rodiny, pouze jedno odchází do dětského domova. Takovou situaci v historii našeho zařízení nepamatují.

Dětský domov

Ze zkušenosti našeho zařízení mohu říci, že rodiče o děti zájem projevují pouze zpočátku, asi první tři měsíce, možná půl roku. To do domova telefonují, jezdí občas za dětmi. Pak rodiče „z pohodlní“, zjistí, že jim to v podstatě vyhovuje. Mohou chodit kam chtějí a kdy chtějí. Proto je důležitá prevence, aby se děti do ústavu vůbec nedostaly. Jakmile jsou již jednou děti umístěny v ústavní výchově, pak je velmi těžká cesta zpátky

Kojenecký ústav

To je velmi individuální. Pokud se rodiče o dítě zajímají, pak se vrátí do rodiny, ale k nám jsou většinou umístěny děti vhodné pro náhradní rodinnou péči, které matky opustí již v porodnici. Buď dají souhlas k osvojení dítěte, nebo je soudem vysloven nezáměr rodičů o nezletilé dítě.

V roce 2010 jsme do našeho zařízení přijali 142 dětí a ve stejném roce naše zařízení opustilo 124 dětí. 37 dětí se vrátilo do původní rodiny, 26 dětí bylo umístěno ve věku tří let do dětského domova a 3 do ústavu sociální péče. 30 dětí bylo umístěno do náhradní rodinné péče na základě souhlasu rodičů s osvojením a 28 dětí bylo do náhradní rodinné péče umístěno na základě soudem vysloveného nezájmu rodičů o nezletilé dítě.

6. Přijíždějí za dětmi na návštěvu?

Dětský diagnostický ústav

Ano, o víkendu. K návštěvám je vyhrazena neděle dopoledne. Když je dítě v rámci týdenního hodnocení chování tzv. „vyhodnocené“, může s rodiči strávit i celý návštěvní den mimo zařízení, jedná se o celodenní vycházku, na kterou má dítě ze zákona právo. „Vyhodnocené“ děti mají možnost mít až tři vycházky týdně, vždy po dohodě s denním vychovatelem, pokud mají nárok na jednu vycházku a vědí, že přijedou rodiče, tak si ji vyšetří právě na tento návštěvní den. Za kolika dětmi návštěva asi přijede v neděli??? Je to různé, záleží na rodině, jejich finanční situaci, zájmu o dítě. Ale převážná většina dětí návštěvu alespoň 1x za pobyt v DDÚ má.

Dětský domov se školou

Rodiče za dětmi na návštěvu přijíždějí.

Dětský domov

Rodiče za dětmi přijíždějí sporadicky. Tipuji, že v jednom měsíci přijedou na návštěvu tak dvoje rodiče a přijedou skutečně pouze na návštěvu.

Kojenecký ústav

To je také velmi individuální.

7. Pokud ano, jak často přijíždějí a jak dlouho zde zůstávají?

Dětský diagnostický ústav

Návštěvy probíhají v neděli, zpravidla dopoledne. Máme k dispozici komunitní místnost, jídelnu a vestibul, kde probíhají návštěvy s dozorem. Je to preventivní opatření, aby nedocházelo k nepříjemnostem, nebyly dětem předávány věci, které do diagnostického ústavu nepatří (cigarety, drogy,..). Za každým dítětem mohou přijít až čtyři osoby, pokud jich přijede víc, tak se pak mohou vystřídat. Že by zde mohli rodiče přespávat, takovou možnost nemáme.

Dětský domov se školou

Je různé, jak často. Většinou to záleží na jejich finanční situaci. Např. Most nebo Chomutov je poměrně daleko a návštěva je pak finančně nákladná. Rodiče za dětmi jezdí pouze na odpolední návštěvu, možnost pro ubytování rodičů zde nemáme, ani o takové možnosti do budoucna neuvažujeme.

Dětský domov

Nemáme ubytovací kapacitu pro rodiče, kteří děti navštíví a neuvažujeme o tom ani do budoucna a to zejména z bezpečnostních a hygienických důvodů. Odvezeme rodiče na nádraží, zjistíme jim spoj, ale neubytováváme je.

Kojenecký ústav

Návštěvy rodičů jsou v našem zařízení stanoveny na každé úterý a ze 110 dětí přijdou rodiče maximálně asi za 10 dětmi. Mohou s nimi být dopoledne nebo odpoledne, přespávat zde nemohou a návštěva se musí přizpůsobit režimu dětí.

8. Jezdí děti na pobyty domů?

Dětský diagnostický ústav

Pouze děti z oddělení prodloužené péče mohou jezdit domů na pobyt. U dětí v běžné skupině DDÚ (tedy mimo ODP) je možné zrealizovat víkend doma, ale VŽDY až po ukončení dvouměsíční diagnostiky. Jsou to opravdu pouze výjimky!! Ostatní děti z diagnostického ústavu na návštěvy domů nejezdí, pouze výjimečně - na svatbu, úmrtí, Vánoce apod.

V prodloužené péči praktikujeme i výjezdy do rodin asi 1x za 14 dnů. Především v rodinách, kde vztahy fungují, ale děti nemohou být v péči rodičů z různých důvodů domů (zdravotní důvody rodičů, ekonomická stránka,..).

Dětský domov se školou

Asi 90% dětí jezdí na pobyty domů. Jedná se o prázdniny, ale i volné víkendy, pokud mají rodiče dostatek finančních prostředků. Většinou děti ale domů jedou, je jim v podstatě jedno v jakém prostředí prázdniny stráví. Máme zde pouze asi 5 dětí, které nemají opravdu kam na prázdniny odjet.

Dětský domov

Ano.

Kojenecký ústav

Ano, ale ve velmi málo případech, zejména pokud je předpoklad, že rodina bude o dítě do budoucna pečovat.

9. Pokud ano, jak často se tak stává a o jak dlouhé pobyty se jedná?

Dětský diagnostický ústav

Pokud to jde, tak děti z prodloužené péče mohou být doma i celé letní prázdniny. Z deseti umístěných dětí jich nyní 6 odjede domů na Velikonoce. Jsou zde čtyři děti, které skutečně nemají kam odjet.

Dětský domov se školou

Jak jsem již odpověděla na předchozí otázku. Jedná se o prázdniny, ale i volné víkendy, pokud mají rodiče dostatek finančních prostředků.

Dětský domov

Mohou jezdit každý víkend i prázdniny. Pouze letní prázdniny nepovolujeme na celé dva měsíce, protože chceme, aby děti byly týden před jejich koncem již v domově a pomalu se adaptovaly na přicházející školní rok. Starší děti 15ti let jezdí domů samy. Jeden chlapec je doma skutečně každý víkend, neboť bydlí nedaleko. Ale takových dětí je asi jen 5-6. O malé děti fakt nemají rodiče zájem.

Kojenecký ústav

Pokud je situace v rodině dobrá a rodiče jsou schopni o dítě pečovat např. přes víkend nebo při krátkodobém pobytu, pak se snažíme o dlouhodobé pobyty, protože opakované návraty do zařízení jsou pro děti traumatizující.

10. Přispívá Vaše zařízení nějakým významným způsobem k sanaci rodiny?

Dětský diagnostický ústav

Oddělení prodloužené péče je v podstatě sanace rodiny. Loni se podařilo vrátit z tohoto oddělení 5 dětí do rodiny.

Dětský domov se školou

K sanaci rodiny rozhodně přispíváme, a to významným způsobem. Dá se předpokládat, že se děti budou z našeho zařízení do původní rodiny vracet.

Dětský domov

Snažíme se, ale bohužel se často setkáváme s rigidním přístupem rodičů.

Kojenecký ústav

Ano, určité snahy vyvíjíme.

11. Pokud ano, jakým??

Dětský diagnostický ústav

Když jsou děti umístěny v ODP a vrátí se zpět do rodiny, pak ještě jeden rok docházejí do našeho zařízení na konzultace asi jedenkrát za měsíc. Také realizujeme dobrovolné pobyty dětí v diagnostickém ústavu a následně pak také po dohodě docházejí rodiny na konzultace. Někdy se ozvou děti, které již opustily ústav před sedmi lety, nyní mají děti a potřebují nějakou pomoc.

Dětský domov se školou

*Pracujeme na tom, aby se dítě vrátilo do rodiny s lepším jednáním, aby mělo lepší chování než jeho rodiče. Když se jedná o funkční rodinu, myslím, když rodiče pracují, zprostředkováváme komunikaci mezi rodiči a dítětem. Někdy stačí dlouhý telefonický rozhovor nebo na sezení v domově, ale také při návštěvě v rodině. Když je dítě umístěno do zařízení, tak respektujeme, že „odpočívají“, ale později jsou schopni o problému hovořit a pak se snažíme rodičům vysvětlit, že jejich dítě není tak špatné, že problémy vznikají především v nedostatečné nebo zcela chybějící vzájemné **komunikaci**. Občas se sanovat rodinu podaří. Když se však dítě vrátí do stejného prostředí, je efekt bohužel krátkodobý, nebo se stane, že rodiče změní postoj.*

Dětský domov

Naše interní sociální pracovnice, společně s vychovateli, se snaží kontaktovat telefonicky v rámci zmiňovaného cíle rodiče. Často by se rodiče bez našeho impulsu dětem neozvali vůbec.

Kojenecký ústav

Např. jsme spolupracovali s Magistrátem města Most při řešení situace problematických rodičů. Uskutečnilo se společné sezení s rodiči, kde se dohodla určitá lhůta, aby si rodiče vytvořili vhodné podmínky, kdy se sanace rodiny nepodařila a děti nakonec byly umístěny do náhradní rodinné péče.

Dále také v tom, že matky, které mají problémy s péčí o děti, mohou za dítětem do našeho zařízení docházet a pod dohledem sestry o dítě pečují i celodenně. Takových matek je však málo, asi dvě za rok.

12. Pokud ne, proč???

13. Kde vidíte možnosti spolupráce Vašeho zařízení s rodičem?

Dětský diagnostický ústav

Myslím, že na tuhle otázku jsem odpověděla již v předchozí otázce. Snažíme se s rodinou pracovat maximálně.

Dětský domov se školou

Na tuto otázku v podstatě odpovídá otázka 11. Fungujeme jako jakýsi bypass.

Dětský domov

Snažíme se s rodinou komunikovat, ale čekáme spíš na impuls od rodičů. Nechceme jim děti vnucovat proti jejich vůli. Ve zprostředkování kontaktu nám pomáhá OSPOD. Řada matek jsou prostitutky, o nichž ani nevíme, kde jsou. Když rodiče přijedou, mají dveře otevřené a přijet mohou kdykoliv.

Kojenecký ústav

Asi právě v tom, že matky, které neumí o děti pečovat, by mohly s dětmi pobývat v zařízení a naučit se tak o ně pečovat. Především nezletilé matky.

14. Mají podle Vás rodiče vůbec zájem na řešení vzniklé situace?

Dětský diagnostický ústav

Je spíš méně rodičů, kteří vyhledají pomoc sami a pokud k nám některá rodina je doporučena, pak se snažíme o maximum. Pokud je pobyt dítěte nařízen soudně a rodiče jsou přizváni ke vstupnímu pohovoru, do spolupráce je spíše tlačíme. Rodiny, jejichž dítě má výchovné problémy nebo absolvuje tzv. smluvní dobrovolný pobyt, v rámci prevence a postpéče navštěvují s dětmi středisko výchovné péče. Máme poměrně mnoho dobrovolných diagnostických pobytů, které jsme začali v naší budově realizovat v říjnu 2010. Rodiče nás pak chválí, ale povědomí, že jsme v podstatě polepšovna, mezi lidmi stále zůstává a jen velmi těžko se mění. Realizací dobrovolných pobytů v našem zařízení NEJSME konkurencí pro SVP, máme jen jiné podmínky – např. výchovná opatření.

Stalo se, že rodiče měli zájem, aby jejich dítě mohlo být umístěno do oddělení prodloužené péče, proto si podali návrh na vydání předběžného opatření (na tomto oddělení totiž nemohou být umístěny děti na dobrovolný pobyt). Záleží na případě. Někdy přijde dítě na dobrovolný pobyt a nakonec, aby zde setrvalo, musí být vydáno předběžné opatření nebo jindy je zde umístěno dítě na základě předběžného opatření a změní se to na dobrovolný pobyt

Dětský domov se školou

Rodiče chtějí, aby dítě doma fungovalo. Většina z nich není schopna ani ochotna připustit, že mají velký podíl na dané situaci. Mají asi takovou představu, že dítě jde do „špitálu“ a chtějí, aby se vrátilo zdravé.

Dětský domov

Domnívám se, že moc ne a když, tak pouze sporadicky. Za svoje působení si nepamatuji, že by rodiče situaci nějak řešili. Vlastně měli jsme dva nebo tři případy, kdy děti šly zpět do rodiny a za tři měsíce se vrátily zpět k nám do domova. U jednoho chlapce bylo doma ještě mladší dítě, kterému prý ubližoval, a rodiče jeho výchovu nezvládali. Jedna dívka se po návratu domů nesnesla s novým přítelem své matky, ta chtěla zpět do domova sama. Tím třetím případem byly dvě sestry, které si nezvykly v příbuzenské rodině.

Kojenecký ústav

To je také velmi individuální.

15. Jste v kontaktu s příslušným OSPOD, co se týče sanace rodiny?

Dětský diagnostický ústav

Ano, určitě. Orgán sociálně-právní ochrany dětí nabízí naše zařízení a jeho služby klientům. Děláme společná setkání s orgánem sociálně-právní ochrany dětí Královéhradeckého a Pardubického kraje. Schází se 60-80 sociálních pracovníků z těchto krajů. Takové setkání proběhlo několikrát. Asi 2x v tomto školním roce. Stejně spolupracujeme se školami. Rada školy pořádá také pravidelná setkání. Svoláváme také případové konference. Spolupracujeme s neziskovými organizacemi, u nás třeba dobře funguje Amalthea, dále jsou přizváni příslušní sociální pracovníci a kurátoři, vedoucí příslušného OSPOD, pokud je třeba, i soud (takový případ jsme měli v loňském školním roce), rodiče dětí i dítě, kterého se konference týká, lékař – pedopsychiatr (pokud je dítě v jeho péči), kmenová škola atd.

Dětský domov se školou

Ano, 100%, bez toho by to nešlo. Nemáme prostor sami zjišťovat poměry v rodinách. Na spolupráci s OSPOD doslova spoléháme. Občas se setkáváme s tím, že rodina svého kurátora nepřijímá. Je to ten, kdo může za to, že je dítě v ústavní výchově, ale i takový postoj se časem změní.

Dětský domov

Na tuto otázku jsem již v podstatě odpověděl, ve zprostředkování kontaktu s rodiči nám pomáhá OSPOD.

Kojenecký ústav

Vždycky.

16. Domlouváte se společně na udržení vzájemných vazeb mezi dětmi a rodiči?

Dětský diagnostický ústav

Určitě se domlouváme, řešíme sanace rodin. Projednáváme služby, které poskytujeme, co bychom od nich potřebovali a co by oni potřebovali od nás.

Dětský domov se školou

Na tuto otázku odpověděla již předchozí otázka.

Dětský domov

To je naprosto individuální. Pokud vidíme nějaký smysl a zájem rodičů, tak určitě.

Kojenecký ústav

Ano. Orgán sociálně-právní ochrany dětí sleduje situaci v rodině. Zjišťujeme perspektivu návratu dítěte do rodiny.

17. Pokud ne, proč?

18. Pokud se skutečně spolupracujete s rodinou a OSPODem, za jak dlouho se podaří rodinu sanovat?? (Pokud vůbec)

Dětský diagnostický ústav

Myslím, že se nám sanace rodin daří. V prodloužené péči tento trend běží již delší dobu, realizaci dobrovolných pobytů máme zavedenu teprve krátce (říjen 2010) a máme zatím málo výstupů, ale asi ano.

Dětský domov se školou

Tato otázka byla položena jako nadbytečná. Je zodpovězena již na počátku rozhovoru, že děti zde většinou zůstávají do 15 ti let.

Dětský domov

Zatím se nám nepovedlo, že by se nějaká rodina sanovala. Výše uvedené příklady byly iniciovány ze strany rodičů, a přesto se také sanace rodiny nepovedla. Znovu upozorňuji na nezastupitelnou úlohu prevence, aby se děti do ústavní výchovy vůbec nedostaly.

Kojenecký ústav

To je velmi individuální, ale jak jsem již uvedla, v roce 2010 se podařilo do biologické rodiny vrátit 37 dětí.

19. Které důvody vedly k umístění dětí do Vašeho zařízení?

Dětský diagnostický ústav

Do našeho zařízení je umístěno mnoho dětí na PO z důvodu záškoláctví – jedná se o děti plnící 9. rok povinné školní docházky – nelze říci, zda je více dívek či chlapců, každý rok je to jiné.

Dalšími nejčastějšími důvody k umístění dětí v našem zařízení je:

- nerespektování autority rodičů, učitelů, dospělých obecně*
- nepřiměřené projevy agrese dětí, šikana*
- experimentování s omamnými látkami*
- krádeže, loupežná přepadení, činnost jinak trestná, účast v závadové partě*
- z velké části pro špatnou ekonomickou situaci rodin, zanedbávání – rodiny casus socialis*
- záškoláctví*
- psychiatrické diagnózy (např. Autismus)*
- zrušení pěstounské péče*
- umístění dětí pro fyzické týrání a sexuální zneužívání je méně časté*

V případech nařízených PO z důvodu záškoláctví v 9. roce plnění povinné školní docházky se maximálně snažíme spolupracovat s rodinou a OSPOD, abychom dítě na konci školního roku mohli navrátit zpět do rodiny. Eliminovat a snažit se o zrušení PO je obecnou snahou našeho zařízení.

Jako velmi vhodná se nám nyní jeví realizace dobrovolných smluvních pobytů, kterou lze docela jistě přidat k preventivním opatřením. Rodiče si tento pobyt hradí sami. Dítě NENÍ v plném přímém zaopatření našeho zařízení.

Dětský domov se školou

Do našeho zařízení jsou umístovány děti výhradně s poruchami chování. Někdy se jedná o děti, které mají psychopedické problémy nebo výjimečně se zde umístí sourozenci, z nichž jeden je zde umístěn neoprávněně, ale aby zůstaly zachovány vzájemné vazby.

Dětský domov

Nejčastější důvody umístění dětí v našem zařízení jsou sociální problémy, zejména bytové problémy a zanedbávání. Máme zde asi čtyři děti z důvodu sexuálního zneužívání a jedno dítě na vlastní žádost.

Kojenecký ústav

Opět se vracím k tomu, že do našeho zařízení jsou umisťovány zejména děti vhodné pro náhradní rodinnou péči, kdy rodiče (matka) dají souhlas s osvojením nebo dítě opustí již v porodnici a posléze je soudem vysloven nezájem rodičů o dítě. V roce 2010 bylo v našem zařízení umístěno 41 dětí na základě souhlasu rodičů s osvojením, 91 dětí na základě předběžného opatření a 2 děti s nařízenou ústavní výchovou. Opakovaně bylo přijato 6 dětí, 5 pro selhání vlastní rodiny a 1 dítě pro selhání náhradní rodinné péče.

20. Domníváte se, že je možné vhodnou a včasnou intervencí v rodině těmto důvodům předcházet a tím eliminovat riziko umístění dětí do ústavní výchovy?

Dětský diagnostický ústav

Pokud je intervence včasná a vhodná, tak ano, ale co to vlastně je????!!!

Dětský domov se školou

Ano.

Dětský domov

Ano.

Kojenecký ústav

Ano.

21. Pokud jste odpověděli ANO, uveďte příklad takové intervence.

Dětský diagnostický ústav

Máme tady případ, kdy rodiče jsou cizinci, ale žijí léta v České republice. Jejich dítěti byl nyní diagnostikován autismus a oni si nevědí s výchovou rady. Kdyby byla diagnóza včasná, pak by zde dítě vůbec nemuselo být.

Nebo aby byla na základních školách skutečně možná děti z důvodu masivního záškoláctví ze školy vyloučit a rodiče ať se pak o ně starají. Já vím, že je zákonem stanovena povinná školná docházka, ale nechť se tedy změní legislativa.... Kdyby rodičům byly odebrány přídavky, když jejich děti nechodí řádně do školy.... třeba to by je motivovalo.....

Dětský domov se školou

Takovou intervenci si představuji tak, že by pracovníci měli být často v rodině. Měli by existovat asistenti, kteří budou děti ráno budít a vodit je do školy. Velmi problémová rodina by měla mít svého vlastního asistenta, což asi nemůže fungovat 10 let, ale mezitím děti dospějí a vyrostou do věku, kdy dokážou převzít zodpovědnost.

Dětský domov

Aby mohla v rodinách být prováděna včasná intervence, je k tomu zapotřebí více pracovníků, ať už na úrovni obcí s rozšířenou působností, tak podporou neziskových organizací. Vždy to však souvisí s motivačními prvky, tedy dostatečným finančním oceněním a společenskou prestiží vykonávané práce. Prevence je totiž vždy levnější a snadnější než následná náprava.

Kojenecký ústav

Práce s rodinou, prevence, osvěta, výchova k rodičovství, aj....

22. Rodiče dětí umístěných ve Vašem zařízení prošli též ústavní výchovou?

Dětský diagnostický ústav

Někteří rodiče ústavní výchovou prošli. Sami si je již z praxe pamatujeme nebo nám takovou informaci sdělí. Statistiky si však nevedeme.

Dětský domov se školou

Minimálně, přesně nevím, takové statistiky si nevedeme.

Dětský domov

To je velmi individuální. Máme tam některé takové děti, ale je jich málo. Statistiku o takovém údaji nevedeme.

Kojenecký ústav

V několika případech ano. Víme to ze zprávy podávané příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí, ale statistiky si nevedeme.

23. Domníváte se, že se u dětí v ústavní výchově jedná o transgenerační přenos?

Dětský diagnostický ústav

Někdy ano. Myslím si, že když dítě končí v ústavní výchově, není připraveno žít ve společnosti. Neumí se o sebe postarat. Výjimkou je, že si najde dobrého partnera, práci, ... Většina dětí dostane při odchodu z ústavní výchovy „výslužné“ a krátce po ukončení ústavní výchovy nemá nic. Nevědí, že musí šetřit, mít z čeho hradit

nájemné. Některé dětské domovy nabízí svým dětem byty, ale ty děti neplatí nájem a pak „jdou“. Nakonec se vzájemně vyhledávají. Zrovna včera mi vyprávěla kolegyně, jak jeden chlapec opustil dětský domov a ona mu pomáhala a nakonec přišla na to, že dopadne stejně jako jeho otec. Stáhne se do místa bydliště: „bude sedět ve stejné hospodě a plkat stejně nesmysly...“ To je například u lidí s nižším intelektem, některé jiné děti mají větší šanci. Když přijdou děti ve 14 letech, jsou to hotové osobnosti a nelze na nich již nic měnit. Tak měli jsme tu také dívku, která byla výtvarně poměrně nadaná, zařídili jsme jí výtvarnou školu v Jihlavě. Chytla se už tady nějakého kluka, který se pak přestěhoval za ní do Jihlavy. Holka ze školy utekla, ale teď spolu podnikají a jde to, mají dítě. Záleží tedy i na výběru toho budoucího partnera.

Dětský domov se školou

Děti odcházejí z našeho zařízení zpět do stejného prostředí, kde rodiče jsou většinou prostitutky a otcové kradou. Přenos tam určitě je a záleží na prostředí. Málokdy se děti odpoutají od své rodiny.

Dětský domov

Ne, naopak. Co se týče dětí, které opustily náš ústav, samy mají rodiny a své děti vychovávají. Naopak se snaží, aby jejich děti měly rodinu a rodiče a nedopadly jako oni. Za výhodu ústavní výchovy můžeme považovat to, že dětem zde dopraváme určitého komfortu, na nějž si zvyknou a považují jej za standard, který se pro ně stává „hnacím motorem“. Jezdí na hory, mají hezky vybavené rodinné skupiny, mají hygienické návyky, jsou zvyklé na teplou vodu a teplo. Myslím, že na naše děti můžeme být pyšní. Po ukončení ústavní výchovy mají téměř všichni práci, byty, stojí na vlastních nohách a přitom nikoho nemají. Když za nimi přijedeme, něco jim přivezeme, ale nemůžeme za ně hradit nájem. Tyto děti z 90% nemají rodiče, nemají se na koho spolehnout. Když už se asi ve dvou případech stalo, že se děti staly bezdomovci, velmi brzy si uvědomily, že takový život žít nechtějí a také se vzchopily. (Jedna taková dívka pracuje v Tesco a má svůj byt).

Kojenecký ústav

Asi ano. Pokud rodiče, nebo i pouze matka, vyrostou v ústavní výchově, lze předpokládat, že nebude umět o své děti náležitě pečovat. Chybí jim vzory. Rozhodně jsou takové rodiny více ohrožené.

24. Považujete současný legislativní systém péče o ohrožené děti za dostatečný?

Dětský diagnostický ústav

Ne.

Dětský domov se školou

Legislativní systém dostatečný určitě není. Jsou zde mezery v návaznosti a realizaci. Vlastní chod je problém, např. zaměstnanci musí splňovat určité kvalifikační předpoklady, ale pokud někdo není pedagog, tak ani vystudování několika škol z něj pedagoga neudělá.

Dětský domov

Ne.

Kojenecký ústav

Legislativa asi je dostatečná, ale v praxi není dostatečně realizována. Např. dle zákona o rodině je možné podat k příslušnému soudu návrh na vyslovení nezájmu rodičů o nezletilé dítě, které matka opustila v porodnici, již po dvou měsících. Ve skutečnosti však soudní řízení v této věci může být projednáno před příslušným soudem až za rok. To není dobře!

25. Je podle Vás nezbytné tento systém sjednotit, případně transformovat?

Dětský diagnostický ústav

To snad ani ne, ale měly by být více brány na zřetel připomínky lidí z praxe, což se moc neděje. Např. u nás, při přijetí do nového pracovního poměru musíme podstoupit psychologické testy, to je v pořádku, ale tyto testy se musí po sedmi letech opakovat, stojí to několik tisíc a jeví se mi to naprosto nadbytečné.

Dostáváme zákony k připomínkování, ale naše připomínky v nich nakonec nejsou vůbec zohledněny.

Něco by být zákonem upraveno mělo, Asi by měla být více provázaná spolupráce mezi jednotlivými rezorty, např. MPSV a MŠMT, ale vadí mi navrhované zařazení speciálního školství pod MPSV, taková změna se mi nelíbí.

Dětský domov se školou

Jak jsem již řekla, jsou zde mezery.

Dětský domov

Ano a chtělo by to mnoho změn.

Kojenecký ústav

Sjednotit a transformovat, to snad ani ne, ale určité změny by provedeny být měly. Soudy by měly upřednostňovat právě výše zmíněné projednávání ve věcech vyslovení nezájmu rodičů o nezletilé dítě. Takové dítě pak není právně volné, je zbytečně dlouho v ústavní výchově, čímž dochází ke zbytečné deprivaci těchto dětí. V tomto případě tedy vlastně jde o sjednocení řešení zájmů dítěte všech zúčastněných. Samozřejmě to souvisí i s prací orgánů sociálně-právní ochrany dětí, když má jedna pracovnice na starosti 300 spisů, tak se asi dá těžko hovořit o práci s rodinou.

26. Pokud ANO – proč?

27. Domníváte se, že existují i jiné možnosti, jak snížit počet dětí v ústavní výchově?

Dětský diagnostický ústav

Ano.

Dětský domov se školou

Ano, ale vše záleží na dostatku finančních prostředků, které v současné době v systému zcela chybí.

Dětský domov

Ano, ale vždy hraje důležitou roli finanční prvek.

Kojenecký ústav

Ano.

28. Pokud ano, jaké?

Dětský diagnostický ústav

Určitě prevence, sanace rodiny, osvěta, že se nabízejí tyto služby, aby tyto služby byly bezplatné, ... Spousta lidí nepůjde na terapii, když stojí 500,-Kč. Je to složitější těžko našim klientům nabídneme práci, nyní vystěhovali neplatiče ve vedlejší městě a hned jsou čtyři děti umístěny u nás.

Hovoří se o profesionální pěstounské péči, ale kdo si to vezme na starosti. Snaha našeho ředitele byla, aby profesionální pěstouni byli naši zaměstnanci, zčásti by byli dotováni ministerstvem a zčásti námi. Toto se však nepodařilo prosadit.

Hostitelské rodiny, které v zákoně nejsou zakotveny, takové rodiny, které by děti vzaly z dětského domova aspoň na víkend nebo na výlet, ...

Dětský domov se školou

Možnosti samozřejmě vidím v pěstounské péči, v profesionální péči a následné péči. Dostatek asistentů v terénu, kteří budou mít víc času na práci s rodinou a dítětem. Je to o penězích, ale také trochu o neschopnosti, aby se orgány a instituce domluvily na tom, co je dobře, co je špatně a pak se zapomíná na to, že je tam to dítě, a o to dítě v podstatě vždycky jde.

Dětský domov

Já jako ředitel nehájím ústavní zařízení, ale musel by se změnit systém. Pěstounská péče by měla být lépe finančně ohodnocena, aby zájemce motivovala. Např. dítě v ústavní výchově stojí ročně stát až 300.000,-Kč, proč by pěstoun nemohl dostat např. 150.000,- Kč/rok - na ošacení, stravu aj. + další symbolickou odměnu za ono pěstounství - stále by to vyšlo levněji než ústavní výchova a navíc by děti měly individuální přístup. Samozřejmě by se musely stanovit určité podmínky. Takovým pěstounem by nemusela být zákonitě úplná rodina, může to být i žena samoživitelka, která bude mít určité zázemí, dokonce bych netrval ani na středoškolském vzdělání, na druhou stranu, by pak asi měli zájemci o pěstounskou péči absolvovat nějaké kurzy a školení, ale ne tak náročné jako je tomu dosud.

Podle mého názoru by dokonce nemusely dětské domovy existovat vůbec, pouze výchovné ústavy, tak jak je tomu i jinde v zahraničí.

Kojenecký ústav

Především je to o práci s rodinou, prevenci a včasné intervenci. V poslední době se také hodně hovoří o profesionální pěstounské péči jako východisku ke snížení počtu dětí v ústavní výchově. Domnívám se, že pokud bude v rodině více jak 5 dětí, jedná se o malý dětský domov, navíc zde vidím problém, že děti mohou cestovat z rodiny do rodiny a také důvody motivace pěstounů. Mít péči o děti jako zaměstnání se mi příčí. Důvodem je, že péče o děti nemusí být primární motivací, ale spíše finanční zisk.

Příloha 2: Dotazník pro zaměstnance orgánů sociálně-právní ochrany dětí

Vážená paní, Vážený pane,

obracím se na Vás s prosbou o spolupráci. V současné době zpracovávám diplomovou práci na téma „System péče o ohrožené děti v ČR - jeho determinanty a východiska“. Jejím cílem je analyzovat důvody, pro něž jsou nezletilé děti nejčastěji umístovány do ústavní výchovy. Provést deskripci současného stavu a vývoje systému péče o ohrožené děti, zejména identifikovat proč nastane taková situace, že musí být děti umístěny do ústavní výchovy a tento jev mnohdy trvá až do jejich zletilosti. Posoudit, zda existují i jiné způsoby, jak zajistit péči a pomoc takto postiženým rodinám a dětem a hledat vhodná řešení pro změnu celého systému, případně navrhnout opatření, která by tyto změny umožnila.

Pro účely získání relevantních dat jsem jednak oslovila zaměstnance OSPOD všech obecních úřadů s rozšířenou působností a dále bych ráda získala názory zaměstnanců různých typů zařízení pro výkon ústavní výchovy. Pro tyto účely jsem si připravila několik otázek, které bych Vám ráda položila.

Problematika péče o ohrožené děti je dlouhodobým problémem, v současné době je středem zájmu řady politiků, avšak vhodné řešení se dosud nepodařilo nalézt.

Jsem si plně vědoma toho, že zodpovědně odpovědět na položené otázky je poměrně náročné, proto Vám předem děkuji za spolupráci.

Identifikační údaje

Název obce s rozšířenou působností.....

Počet obyvatel ve správním obvodu.....

Počet dětí umístěných v ústavní výchově celkem.....

Počet dětí umístěných v průběhu roku 2008.....

Počet dětí umístěných v průběhu roku 2009.....

Počet dětí umístěných v průběhu roku 2010.....

I. Okruh

Které důvody se nejvíce podílejí na umístění nezletilých dětí do ústavní výchovy?

1. otázka

Označte podle vlastních zkušeností, kde vidíte nejčastější příčinu zvyšujícího se počtu dětí umístovaných do ústavní výchovy.

- špatná péče rodičů (zanedbávání)
- týrání
- sexuální zneužívání
- osiření
- mladistvý s poruchami chování
- předběžné opatření na základě souhlasu s osvojením
- jiné – vyjmenujte

2. otázka

Které faktory mají dle Vašeho názoru největší podíl na umístění nezl. dětí do ústavní výchovy?

Označte faktory na straně rodičů, které se nejčastěji podílejí na umístění nezletilých dětí v ústavní výchově.

- devalvace hodnoty rodiny jako základního článku společnosti
- nedostatek kompetencí rodičů k výchově nezl. dětí
- mentální postižení
- nedostatek adaptability na prostředí (neschopnost zajistit bydlení, zaměstnání)
- nedostatek finančních prostředků
- nedostatek času rodičů na výchovu nezl. dětí
- abúzus rodičů (alkohol, drogy, aj...)

Označte faktory na straně dítěte, které se nejčastěji podílejí na umístění nezletilých dětí v ústavní výchově.

- SPU (specifické poruchy učení)
- ADHD (hyperaktivita s poruchou pozornosti)
- mentální onemocnění
- trestná činnost

Označte faktory na straně společenského systému, které se nejčastěji podílejí na umístění nezletilých dětí v ústavní výchově.

- nepružný systém náhradní rodinné péče
- nedostatek poradenských zařízení ve správním obvodu Vaší obce (pedagogické porady, psychologické poradny, etopedická střediska,..)
- nedostatek nestátních neziskových organizací poskytujících pomoc ohroženým rodinám (občanská sdružení, charita – poskytující zejména terénní pomoc, rodinnou asistenci)
- nedostatek státních organizací poskytujících pomoc ohroženým rodinám
- neprovázaný legislativní systém (kompetence rozděleny do pěti ministerstev)
- absence metodiky pro výkon sociálně-právní ochrany dětí
- absence standardů pro výkon sociálně-právní ochrany dětí
- nedostatek sociálních pracovníků na úrovni obcí s rozšířenou působností
- absence kurzů výchovy k rodičovství

II. Okruh

Jakými způsoby je možné těmto důvodům předcházet a tím eliminovat riziko umístění dětí do ústavní výchovy, případně tuto skutečnost zcela odvrátit?

1. otázka

Označte příslušnou variantu, dle Vašich konkrétních zkušeností, kdy jako orgán sociálně-právní ochrany dětí obdržíte informace o ohrožené rodině – dítěti, na nějž se vztahuje zákon o sociálně – právní ochraně dětí.

- ihned při prvním podezření, že není v rodině vše v pořádku (od kohokoliv)
- v průběhu šetření nějaké jiné neobvyklé události v rodině (útěk z domova, záškoláctví, šikana, krádež, aj...)
- když už škola vyčerpala všechny své možnosti
- když už rodiče vyčerpali všechny své možnosti
- jiným způsobem – uveďte prosím jakým.....

2. otázka

Označte příslušnou variantu, dle Vašich konkrétních zkušeností, kdo bývá obvykle oznamovatelem podezření, že se jedná o ohroženou rodinu – dítě, na nějž se vztahuje zákon o sociálně-právní ochraně dětí.

- anonym
- sousedé
- rodina
- školy a školská zařízení
- lékaři a zdravotnická zařízení
- policie
- jiné státní orgány
- pověřené osoby
- jiné – uveďte prosím kdo .....

3. otázka

Označte příslušnou variantu, dle Vašich konkrétních zkušeností, za jak dlouho od oznámení podezření se začnete případem zabývat (návštěva dítěte, návštěva v rodině, šetření v místě bydliště,...)

- ihned
- nejpozději do 14 dnů
- nejpozději do jednoho měsíce
- v průběhu ½ roku

4. otázka

Označte příslušnou variantu, dle Vašich konkrétních zkušeností, zda při práci s ohroženou rodinou používáte dle zákona č. 94/1963 Sb. o rodině a zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí spíše represí a vyčerpáte všechna zákonná opatření (napomenutí, dohled, uložení povinnosti rodičům využít pomoc odborného zařízení, aj....) nebo takové rodině raději poskytnete poradenské služby?

- ano, používáme represí - využíváme zákonná opatření, bez té by rodina nespolupracovala
- ano používáme represí, avšak bez přijímání opatření
- ne, nepoužíváme represí – poskytujeme rodinám raději poradenské služby
- uveďte Vaše konkrétní zkušenosti.....

5. otázka

Označte příslušnou variantu, dle Vašich konkrétních zkušeností, zda než dojde k nařízení ústavní výchovy u nezl. dětí, spolupracují rodiny s Vaším OSPOD nebo na základě Vašeho doporučení s nějakými institucemi pro zmírnění ohroženého prostředí v rodině – poradny, NNO, aj....

- spolupracují *pouze* s příslušným OSPOD
- spolupracují s dostupnými institucemi dle našeho doporučení
- v našem správním obvodu se nenachází žádná odborná instituce pro pomoc ohroženým rodinám
- jiné – uveďte příklady Vaší praxe.....

6. otázka

Označte příslušnou variantu, dle Vašich konkrétních zkušeností, jak dlouho s ohroženou rodinou spolupracujete, než dojde k zahájení řízení o nařízení ústavní výchovy?

- do jednoho roku
- 1 – 2 roky
- 2 i více let

7. otázka

Označte příslušnou variantu, dle Vašich konkrétních zkušeností, zda se domníváte, že je možné vhodnou a včasnou intervencí v rodině eliminovat riziko umístění dětí do ústavní výchovy, případně tuto skutečnost zcela odvrátit?

- ano
- ne

III. Okruh

Jaký vliv má dostupnost, respektive nedostupnost institucí poskytujících pomoc ohroženým rodinám, její sanaci, v jednotlivých regionech České republiky ?

1. otázka

Je ve Vašem správním obvodu dostatek institucí, které poskytují pomoc ohroženým rodinám, aby dokázaly vytvořit vhodné podmínky pro výchovu svých dětí a tyto nemusely být umístěny v ústavní výchově:

ano

ne

1a. otázka

Pokud jste na otázku č. 1 odpověděli ANO, že je ve Vašem správním obvodu dostatek institucí, vyjmenujte jaké a specifikujte jejich činnost (zejména rozlišujte, zda se jedná o státní či nestátní sektor).....

.....
.....

1b. otázka

Pokud jste na otázku č. 1 odpověděli NE, že ve Vašem správním obvodu není dostatek takových institucí, uveďte, v jaké vzdálenosti (km) se nachází, vyjmenujte, o jaké instituce se jedná a specifikujte jejich činnost (zejména rozlišujte, zda se jedná o státní či nestátní sektor).....

.....
.....
.....

2. otázka

Doporučujete rodičům při sanaci rodiny využívat služeb výše uvedených institucí?

ano

ne

2a. otázka

Pokud jste na otázku č. 2 odpověděli ano, přijmou rodiče nabízenou službu?

- ze 100% ano
- ze 75% ano
- z 50% ano
- ze 25% ano
- z 10% ano
- ne

3. otázka

Mají dle Vašeho názoru rodiče skutečně zájem problémy v rodině řešit (tak, aby nezl. děti nemusely být umístěny do ústavní výchovy)?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne
- neumím odpovědět

3a. otázka

Pokud jste na otázku č. 3 odpověděli ANO, SPÍŠE ANO, podaří se rodinu skutečně trvale sanovat?

- ano
- ne

3b. otázka

Pokud jste na otázku č. 3 odpověděli NE, kde vidíte nejčastější příčinu nebo překážku, že rodiče nemají zájem problémy v rodině řešit?

.....
.....

4. otázka

Označte příslušnou variantu, dle Vašich konkrétních zkušeností zda se Vám skutečně rodině podaří sanovat a za jak dlouho?

- do ½ roku
- do 1 roku
- do 2 let
- do 3 let
- více – uveďte konkrétní dobu.....

5. otázka

Setkáváte se v praxi s tím, že dostatečné množství institucí poskytujících pomoc ohroženým rodinám ve správním regionu má vliv na snížení počtu dětí umístěných do ústavní výchovy?

- ano – uveďte proč.....
.....
.....
- ne – uveďte proč.....
.....
.....

IV. Okruh

Jaká existuje souvislost umístění nezletilých dětí v ústavní výchově se sociálním prostředím, v němž vyrůstá?

1. otázka

Označte příslušnou variantu, dle Vašich konkrétních zkušeností, zda pocházejí děti umístěné v ústavní výchově z rodin, jejichž alespoň jeden z rodičů též prošel ústavní výchovou?

- ano – matka
- ano – otec
- ano – oba
- ne

2. otázka

Z jaké rodiny přicházejí děti umístěné v ústavní výchově?

- úplné
- neúplné
- doplněné
- NRP

3. otázka

Pokud se rodičům dětí umístěných v ústavní výchově posléze narodí další děti, jsou také, později nebo hned, umístěny v ústavní výchově?

- ano – ihned po porodu
- ano – později
- ne
- rodiče sami souhlasí s umístěním dítěte do náhradní rodinné péče
- uveďte dle Vašich zkušeností.....

4. otázka

Označili byste u dětí s nařízenou ústavní výchovou, že se jedná o transgenerační přenos?

ano

ne

V. Okruh

Jak je zajištěna spolupráce jednotlivých rezortů při dodržování práv dítěte?

1. otázka

Poskytuje dle Vašeho názoru současný legislativní systém dostatečnou péči ohroženým rodinám?

ano

ne

1a. otázka

Pokud jste na otázku č. 1 odpověděli NE, uveďte, co by se mělo změnit:

.....
.....
.....

2. otázka

Máte na úrovni obce s rozšířenou působností vytvořen multidisciplinární tým odborníků, kteří se pravidelně a schází a zabývají se řešením kauz ohrožených rodin a dětí?

ano

ne

2a. otázka

Pokud jste na otázku č. 2 odpověděli ANO, domníváte se, že se za této spolupráce podařilo rodiny sanovat?

ano

ne

2b. otázka

Pokud jste na otázku č. 2 odpověděli NE, považujete absenci tohoto týmu jako nevýhodu pro ohrožené rodiny ve Vašem správním obvodu?

- ano
- ne

3. otázka

Při řešení jednotlivých kauz ohrožených dětí a rozhodování o přijetí vhodných opatření dle § 43 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině a dle § 13 a § 14 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí Vám pomáhá:

- příslušný krajský úřad
- konzultuji konkrétní případ i navržená opatření s kolegyněmi
- zvažuji řešení situace sám/sama
- neexistuje metodika, dle které by situace mohla být řešena
- uveďte vlastní praxi.....

4. otázka

Podávají Vám instituce uvedené v ustanovení § 10, odst. 4 a 5 zákona o sociálně-právní ochraně dětí informace, že se jedná o děti na něž se vztahuje uvedený zákon?

- ano vždy
- ano ze 75%
- ano z 50%
- ano ze 25%
- ano z 10%
- ne

5. otázka

Podávají Vám na vyžádání instituce uvedené v ustanovení § 53 odst. 1 zákona o sociálně – právní ochraně dětí zprávu o dětech?

- ano vždy
- ano ze 75%
- ano z 50%
- ano ze 25%
- ano z 10%
- ne

6. otázka

Pokud je nutné navštívit dítě a provést s ním pohovor dle § 52 odst. 1 a 2 zákona o sociálně – právní ochraně dětí, je Vám toto umožněno?

- vždy
- ze 75%
- z 50%
- ze 25%
- z 10%
- není nám to umožněno

7. otázka

Setkáváte se v praxi s tím, že zástupci institucí vyjmenovaných v zákoně o sociálně – právní ochraně dětí v ustanovení § 10, odst. 4 a 5, § 52 a § 53 znají uvedený zákon a postupují v souladu s ním?

- ano vždy
- ano ze 75%
- ano z 50%
- ano ze 25%
- ano z 10%
- neznají jej

8. otázka

Domníváte se, že zlepšit situaci ohrožených rodin pomohou standardy pro výkon sociálně-právní ochrany dětí?

ano

ne

nevím

uveďte vlastní názor.....

VI. Okruh

Jaké jiné formy náhradní výchovy je možné v České republice poskytnout dětem umístěným v ústavní výchově?

1. otázka

Jaké formy náhradní rodinné péče znáte z jiných zemí, které dosud nejsou v České republice využívány, přičemž by pomohly zlepšit situaci dětí umístěných v ústavní výchově.

.....
.....
.....

2. otázka

Setkali jste se někdy s pojmem „Profesionální pěstounská péče“?

ano

ne

2a. otázka

Pokud jste na otázku č. 2 odpověděli ANO, domníváte se, že je tato forma náhradní rodinné péče z hlediska psychologického dopadu na další vývoj nezpl. dítěte vhodnější než ústavní výchova?

ano

ne

3. otázka

Domníváte se, že tato forma náhradní rodinné péče přispěje ke snížení počtu dětí v ústavní výchově?

ano

ne

4. otázka

**Jaká jiná řešení byste navrhli pro snížení počtu dětí v ústavní výchově –
vyjmenujte!**

.....

.....

.....

Závěrem bych Vás chtěla požádat o doplnění dotazníku o Vaše další postřehy a připomínky k řešenému tématu, čímž výrazně přispějete ke zkvalitnění tohoto výzkumu.

Děkuji za spolupráci a Váš čas, který jste věnovali vyplnění tohoto dotazníku.

Příloha 3: Otázky pro rozhovor se zaměstnanci zařízení pro výkon ústavní výchovy:

Název a adresa zařízení:

1. Kolik dětí máte ve Vašem zařízení?
2. Jaké je jejich věkové složení?
3. Jak dlouho ve Vašem zařízení děti pobývají?
4. Jak daleko bydlí rodiče nezletilých dětí? (respektují DDÚ umístění dětí v rámci kraje?)
5. Projevují rodiče o děti po celou dobu pobytu v zařízení zájem?
6. Přijíždějí za dětmi na návštěvu?
7. Pokud ano, jak často přijíždějí a jak dlouho zde zůstávají?
8. Jezdí děti na pobyty domů?
9. Pokud ano, jak často se tak stává a o jak dlouhé pobyty se jedná?
10. Přispívá Vaše zařízení nějakým významným způsobem k sanaci rodiny?
11. Pokud ano, jakým??
12. Pokud ne, proč???
13. Kde vidíte možnosti spolupráce Vašeho zařízení s rodičem?
14. Mají podle Vás rodiče vůbec zájem na řešení vzniklé situace?
15. Jste v kontaktu s příslušným OSPOD, co se týče sanace rodiny?
16. Domlouváte se společně na udržení vzájemných vazeb mezi dětmi a rodiči?
17. Pokud ne, proč?
18. Pokud se skutečně spolupracujete s rodinou a OSPODem, za jak dlouho se podaří rodinu sanovat?? (Pokud vůbec)
19. Které důvody vedly k umístění dětí do Vašeho zařízení?
20. Domníváte se, že je možné vhodnou a včasnou intervencí v rodině těmto důvodům předcházet a tím eliminovat riziko umístění dětí do ústavní výchovy?
21. Pokud jste odpověděli ANO, uveďte příklad takové intervence.
22. Rodiče dětí umístěných ve Vašem zařízení prošli též ústavní výchovou?
23. Domníváte se, že se u dětí v ústavní výchově jedná o transgenerační přenos?
24. Považujete současný legislativní systém péče o ohrožené děti za dostatečný?
25. Je podle Vás nezbytné tento systém sjednotit, případně transformovat?
26. Pokud ANO – proč?
27. Domníváte se, že existují i jiné možnosti, jak snížit počet dětí v ústavní výchově?
28. Pokud ano, jaké?

